

МАРИНА МЛАДЕНОВИЋ МИТРОВИЋ*

Институт за књижевност и уметност

Београд

АЛЕКСАНДРА БЈЕЛИЋ**

Педагошки факултет у Ужицу Универзитета у Крагујевцу

Ужице

СИМПСОНОВИ ПРЕДВИЂАЈУ БУДУЋНОСТ – ОД ПРОФЕТСКОГ НАРАТИВА КА ТЕОРИЈИ ЗАВЕРЕ И КОНТРАНАРАТИВУ

Симпсонови (*The Simpsons*) су америчка анимирана хумористичка серија у којој се западњачка култура и савремено друштво сагледавају кроз призму сатире и апсурда. С обзиром на то да је најдуже емитована серија на америчкој телевизији (од 1989. до данас), остварила је велики утицај на формирање глобалних друштвених ставова и начина на који публика перципира свет. Као занимљив вирални феномен, изазван садржајем појединих епизода и близак интернет фолклору, издваја се наратив о способности *Симпсонових* да предвиде будућност. Многе савремене догађаје (нпр. долазак Трампа на место председника САД, имплозију подморнице „Титан”, па чак и актуелна политичка збивања у Србији) медији, како страни тако и домаћи, као и популарне странице на друштвеним мрежама препознају у раније емитованим епизодама. У раду се из фолклористичке перспективе анализирају дигитални садржаји о датом феномену, с посебним освртом на коментаре корисника на друштвеним мрежама и различитим порталима који креирају и пласирају овај садржај. Пророчанства из медијског дискурса и популарне културе прелазе у домен теорије завере, стварајући савремени вернакулар, те се од предвиђања будућности тумачење овог феномена кроз призму корисника/конзументата помера ка наративу о инструментализацији и управљању будућим догађајима или пак ка разоткривању профетског наратива као „сујеверја”. Последња фаза у развоју наратива сагледава се

* marinamladenovic@hotmail.com

** aleksandra.bjelic@gmail.com

кроз процес креирања мимова, који настају као одговор на актуелне друштвене догађаје.

Кључне речи: *Симпсонови*, *The Simpsons*, профетски наратив, апокалиптични наратив, трансмедијални наратив, теорија завере, дигитални фолклор, њузлор, фолклор у медијима, вештачка интелигенција.

Анимирана серија *Симпсонови* једна је од најдуже емитованих анимираних серија на америчкој телевизији, а и шире. Прва епизода емитована је 1989. године, а и даље се снимају нове сезоне. Као уистину глобални феномен, кроз призму хумора и сатире сагледавају се тековине савременог (западњачког) друштва, што је резултовало и бројним радовима који тумаче *Симпсонове* кроз концепте популарне културе, постмодернизма, интертекстуалности, студија културе, културне историје, социологије, психологије, филозофије итд. Фокус овог рада није на садржају серије, већ на наративима о предвиђању будућности у *Симпсоновима*,¹ који се формирају како у дигиталној тако и у усменој култури, као и њиховом даљем развоју. Грађа је прикупљена на домаћим и страним новинским порталима, платформама за видео-садржаје и на друштвеним мрежама, које постају све значајнија средина за пролиферацију садржаја блиских фолклору (Peck, Blank 2020; Mladenović Mitrović, Bjelić 2025). О распрострањености феномена предикција у *Симпсоновима* сведочи и страница на *Википедији* посвећена овој теми (Wikipedia 2025). Међу предвиђањима која се најчешће помињу налазе се долазак Трампа на место председника САД, имплозија подморнице „Титан”, пандемија вируса корона, куповина Дизнија од стране Фокс телевизије итд. (Bloom, Nordyke 2024). На пример, Би-би-си пише:

Шта је заједничко за председника Трампа, економску кризу у Грчкој, скандал који је избио у ФИФИ због корупције и преузимање Фокса [Fox] које је извршио Дизни? Сви они су спомињани у *Симпсоновима* – годинама пре него што су се догађаји збили у реалности. Било да је у питању мудрост сценариста или само невероварна случајност, веома је тешко оспорити да је ова серија веома често предвиди будућност. (Chalk 2017)

Теоријски и методолошки оквири ослањају се на савремена фолклористичка истраживања усмерена на трансформацију (условно речено) традиционалних наратива и жанрова у савременим медијима (Ђорђевић Белић 2013; Младеновић Митровић 2026), која заузимају важно место у српској фолклористици.

¹ Наратив о предвиђању будућности и теорије завере везују се и за друге творевине популарне културе, многобројне филмове, анимирану серију *Саут парк* (*List of South Park Predictions*, n. d.), али и за *Топ листу надреалиста* (*Top-lista Nadrealista: Proročanstva* 2021), о којој постоји наратив да је производ тајних служби.

стици, попут истраживања теорије завере у савременом фолклористичком вернакулару, односно истраживања короналора² (Banić Grubišić 2022; Ђорђевић Белић 2023), проучавања пророчанстава и прекогниције (Стајић 2025), проучавања профетских наратива у трансмедиајалном дикурсу (Делић 2024) и у градском фолклору (Радуловић 2024), с тим да се истовремено ослањамо на релевантну литературу из страних извора. Ово истраживање усмерено је пре свега на наративе проистекле из медијског текста који производи значења која циркулишу, затим њихову рецепцију односно рекреацију (односно како публика евидентира и тумачи предвиђања, а затим и продукује нове садржаје), узимајући у обзир историјске и теоријске аспекте жанра.

Лидија Делић примећује да су пророчанства у фолклористичким студијама углавном била везана за мотив судбине, те истиче да је „профетички дискурс” [...] „интензивно присут[ан] у новом медијском контексту, где су пророчанства, поред старих, добила и нове друштвене, психолошке, идеолошке импулсе” (2024: 197–198). Феномен је препознат као универзалан:

Gotovo da ne prođe dan a da se u štampi ili na televiziji ne pojavi makar jedan članak ili prilog koji govori o izvesnom upravo ostvarenom predviđanju aktuelnih političkih dešavanja, koje je izvesni prorok nepogrešivo najavio sa neverovatnom dozom preciznosti još pre više decenija ili vekova, kao da im je lično prisustvovao. Ovaj fenomen nije svojstven isključivo lokalnoj kulturnoj sredini ili sadašnjem vremenu. (Stajić 2025: 36)

Како истиче Роберт Глен Хауард [Robert Glenn Howard], савремена религиозност и веровања нису везани само за институције, већ се испољавају кроз вернакуларну религију – веровања која циркулишу у неформалним заједницама, посебно у онлајн окружењима (2009: 403–404). У том смислу медији и популарна култура могу преузимати улогу која је некада припадала религији. Лидија Делић запажа да се пророковање може везивати како за „сакралну димензију” тако и за „профану историју” (2024: 200). Немања Радуловић проучава пророчанства у контексту градског фолклора, те запажа: „Пророчанства би се тако могла видети не само као тема неког жанра већ као жанр за себе (или би се могла се подвести под *belief narrative*, ако би

² Управо се наративи о превиђању будућности појављују у контексту проучавања короналора: „Чак се сматра да је и једна епизода *Симпсонових* емитована 1993. године предвидела елементе Ковида-19. Међу њима, радња *Заразе* [*Contagion*] била је најближа ономе што се заиста десило, у којој сценариста умире од непознатог вируса након што се вратио са пословног путовња из Хонг Конга, а потом уследи ширење смртоносног вируса” (Neuwirth 2022: 846).

„Док је на глобалном нивоу најшире била заступљена реактуализација Нострадамуса (а 'прорицање' пандемије везивало се и за анимирану серију *Симпсонови*), у Србији се као локалне специфичности издвајају везивање за чувену бугарску исцелитељку и пророчицу, популарну и у Србији током деведесетих година – Баба Вангу [...] и посезање за тзв. Креманским пророчанством” (Ђорђевић Белић 2023: 404).

се усвојио овај приступ)” (Исто: 153). На трагу ових истраживања, овај рад може се схватити и у контексту проблематизације рашчараности савременог света, као и схватања да пророчанства не подразумевају само народна веровања већ да се кроз њих могу сагледати културни обрасци (Исто: 154–155).

У литератури је примећена веза између профетских наратива³ и теорија завере⁴ (Dyrendal 2020: 372, према Ђорђевић Белић 2023: 404), што се читава и у грађи која се користи у овом раду. Поменути грађа није фолклористичка у ужем смислу, али је по својој природи трансмедијална, с обзиром на то да се генерише, шири и преобликује преко различитих платформи:

- Нулти ниво, односно примарни извор су епизоде серије, у којима конзументи налазе паралеле са стварним догађајима који се реализују након емитовања. На овом нивоу говоримо само о популарној култури, с тим да је реч о серији која обилује друштвеним коментарима на актуелна друштвена и политичка питања, као и на егзистенцијалне проблеме средине.
- Први ниво – новински чланци и портали артикулишу и дефинишу овај феномен као пророчанство, али се оно евидентира ретроактивно, прориче се на основу догађаја.⁵ На друштвеним мрежама различити видови видео-монтажа синкретичног карактера такође повезују стварне догађаје са сценама из серије тумачећи их као предвиђања. У медијима и на друштвеним мрежама паралелно се пласира конспиративни наратив.
- Интернет заједница афирмише, надграђује или пак деконструише⁶ овај наратив кроз коментаре и креирање садржаја. Први ниво од-

◇◇◇◇◇◇◇◇

³ Један рад бави се предсказивањима будућности у *Симпсоновима* кроз исламске концепте пророчанстава. Истиче се да сагледавање овог феномена кроз поменути концепт може допринети глобалном миру чувањем заједница од теорија завере кроз јачање критичког мишљења и промовисање вредности као што су истина или толеранција (Hasib, Deen 2024).

⁴ Истраживања теорија завере из угла различитих дисциплина веома су бројна и превазилазе оквире овог рада. Литература о њима је бројна и мултидисциплинарна, фактори који утичу на формирање су како индивидуални тако и социјални, а, осим усмено, преносе се и путем свих врста медија, како је показало истраживање Douglas et al. 2019. В. такође и прегледни рад Kulenović, Popović 2025. Од 2020. се у још већој мери повећава продукција радова о теоријама завере и ковиду. О актуелности у фолклористичком контексту сведочи публикација Fivecoate, Kitta (eds.) 2025.

⁵ „Ovaj postupak poznat je pod nazivom *vaticinium ex eventu* – ‘predviđanje nakon događaja’ – i označava situaciju u kojoj se proročki tekst formuliše tek nakon što se određeni događaj već dogodio, ili se izvorni sadržaj proročanstva naknadno menja kako bi se retroaktivno uskladio sa istorijskom realnošću (Soulen and Soulen 2001, 204)” (Stajić 2025: 38).

⁶ Једно истраживање „партиципаторне конспиративне културе” разоткрива „радикалност” у теоријама завере као академски конструкт, указујући на хетерогеност схватања у онлајн заједници (De Wildt, Aupers 2024).

носи се на иницијално формирање и пласирање наратива, а други на његово одржавање и развој, који онда измиче из руку медија и креатора на друштвеним мрежама и наставља да живи у заједници.

Дакле, наратив о предвиђању будућности може се тумачити као транс-медијална конструкција, мрежа интертекстуалних фрагмената, визуелних и текстуалних репрезентација, која се развија, шири и преобликује кроз различите медијске платформе, садржаје и заједнице. Требало би такође напоменути да су *Симпсонови* тумачени као постмодернистичка творевина:

Један од највећих заштитних знакова *Симпсонових* јесте њихов постмодернистички стил, попут разиграног пастиша различитих жанрова, високог степена интертекстуалности и аутореференцијалности, самосвесног прихватања славних личности као истовремено смешних и заводљивих. Ипак, свака епизода оба ситкома изразито је структурирана употребом мреже реалистичних наратива, у којима дела имају касније последице, ликови су стереотипни у доследности изведбе и одлука које не морају бити ништа више до интервенција музичке теме или одјавне шпице али и даље служе као обележивачи наративног догађаја. (Fulton et al. 2005: 305)

Иако постмодернистички карактер не значи нужно прелазак у трансмедијалност, може се приметити одређена компатибилност када је реч о овом наративу, попут референцијалности, интертекстуалности, укључивања пубlike итд.⁷ Медијски и наративни дискурс о предвиђањима у *Симпсоновима* може се посматрати као културни текст који циркулише у дигиталном простору, са особеностима блиским савременим фолклорним жанровима.

Може се приметити одређена корелација између садржаја који се пласира на медијске портале и између видео-садржаја на Јутјубу. Између ових платформи долази до размене, преношења садржаја, на шта вероватно утиче интересовање корисника за одређене теме, али и „рециклирање” одређених вести ради попуњавања дигиталног простора (Младеновић Митровић 2026). Иза ових прилога стоји аутор који врши уоквиравање наратива користећи се уобичајеним медијским средствима, те наративу даје сензационалистички, мистериозни, али и застрашујући тон. Ипак, у новинарском дискурсу види се тенденција да се тема (обично тек у закључку) преиспитује и да се аутор дистанцира да профетског наратива и теорија завере. Ипак, чињеница да се садржајима посвећује толико простора чини да извештавање доприноси одржавању и ширењу наратива и сензационалистичком тону.

Имајући у виду да смо навели новинске чланке и медијске портале као један од извора који пласира овај наратив у јавност, одакле се он даље ра-

○○○○○○

⁷ О паралелама између усмене културе и интертекстуалности в. Митровић 2021.

зивија, од значаја може да буде и концепт њузлора Расела Френка ([Russell Frank 2011]), као облик савременог фолклора, који подразумева интерпретацију вести ван званичних медија – на форумима, друштвеним мрежама, у мимова и коментарима. Овде треба обратити пажњу на однос званичног и незваничног, јер различити медијски портали, као хибридна појава између официјалне⁸ и неофицијелне културе, постају носиоци њузлора. Ана Банић Грубишић одлике њузлора препознаје као специфичност српског фолклора о ковиду, с обзиром на то да га одликује „narodni odgovor na određene vesti u medijima” (Banić Grubišić 2022: 98). Медији се појављују у улози пласирања садржаја, преузимајући и преобликујући фолклорне обрасце и механизме, иза чега се крију различити циљеви (експлоатација, клик-бејт, манипулација итд.). Овај феномен се не везује само за савремено доба, већ показује континуитет и виталност, будући да су се слична пророчанства и раније јављала у новинским чланцима (Радуловић 2024). Такође, може се приметити апокалиптични тон у медијском обликовању овог наратива, што и јесте одлика медијског дискурса у предвиђању будућности који стално производи наративе у којима се предвиђају ратови, епидемије, несташице, климатске катастрофе итд.,⁹ те је у истраживањима већ успостављена веза између апокалиптичних визија и теорија завере (Barkun 2013; Делић 2024: 202–206).

Када је реч о профетском наративу везаном за *Симпсонове*, треба истаћи да је реч о глобалном феномену, који се затим пренео и код нас, па је грађа са различитих говорних подручја. Уочава се неколико развојних тенденција грађе приликом преласка из медијског дискурса у онлајн заједнице. Овим процесом наративи се приближавају дигиталним облицима фолклора, који се одликује неформалним, децентрализованим облицима комуникације у дигиталним окружењима, садржајима који циркулишу ван званичних канала и културном продукцијом одоздо.

1. Колектив у профетским наративима који се пласира на мрежама открива теорију завере – није реч о предвиђању будућности, већ о њеном креирању од стране виших сила, што је својеврсни вид реинтерпретације који је у овом раду назван контранаративом, због изражене негације профетског наратива. Сродан је и термин препаративног наратива,

◇◇◇◇◇◇◇◇

⁸ Могу да буду и медији који се перципирају као носиоци официјалне културе, као што је нпр. Би-би-си (Garvan 2019).

⁹ Епске песме о последњем времену могу се поделити у две групе: „Прву би чиниле оне у којима се пропаст света смешта у митско време стварања света и мотивише људским огрешењима, а другу оне у којима се овај мотив историзује, везује за конкретна збивања и, углавном, не мотивише почињеним греховима” (Пешикан-Љуштановић 2021: 197). Апокалиптични мотиви били би ближи првој групи из ове поделе, с тим да садрже и одређену дозу медијског сензационализма, пре него циклични доживљај света.

који је, опет, близак концепту предиктивног програмирања¹⁰ или програмског предвиђања, који означава пласирање планираних догађаја у масовне медије са циљем да се јавност припреми. Стране силе, елите, корпорације, владе конструишу и контролишу будуће догађаје,¹¹ што је већ дошло до изражаја са фолклором везним за пандемију корона вируса, јер се показало да су људи у кризним временима склони тражењу образаца и смисла у догађајима. Од пасивног предвиђања цикличних догађаја иде се ка активном конструисању. Са друге стране, контранаративом се може назвати и демистификација, рационализација наратива о предвиђању будућности, која се може приметити како код оних који пласирају овај садржај тако и код конзументата, нпр. „Nema ovo nikakve veze sa predviđanjem postoji dosta knjiga i filmova koji obrađuju ovakve teme jer to je nešto što nije nemoguće da se desi” (коментар корисника на инстаграм објаву *kulturnastranica* 2023a).¹² На пример, у оквиру Јутјуб канала „IDIOKRATIJA” постоји ауторски видео-снимак под називом „Predviđanja SIMPSONOVA Za 2024 Godinu” који има 171.000 прегледа. Водитељ (и аутор) своје излагање почиње реторским питањима упућеним конзументима садржаја о предвиђањима будућности, сугеришући да „постоје људи из сенке који контролишу многе светске догађаје као приказ њихове моћи, (и) дају нам делић онога што ће се догодити у нашим омиљеним филмовима, серијама, цртаћима” (IDIOKRATIJA 2024). Стављајући *Симпсонове* у исти контекст са Баба Вангом и Нострадамусом, аутор заправо критикује веровање у њихову случајну пророчку моћ. Сугерише да су њихове профетске визије у ствари предмет предиктивног програмирања, позивајући се на теорију конспиристе Алана Вата, која имплицира да постоје одређени појединци који користе медије како би приказали будуће догађаје. Ти догађаји су унапред осмишљени и обично треба да унесу некакву промену у друштву. Циљ свега јесте да

○○○○○○

¹⁰ Реч је емским терминима, потеклим из саме заједнице.

¹¹ У *Diković* 2011: 336 теорије завере су подељене на три групе – случај, системске завере и супер завере. Према тој класификацији, наратив о предвиђању будућности у *Симпсоновима* често гравитира према трећој групи, у коју се „убрајају креатори 'Novog svetskog poretka'”. Један пост на Редиту чува референцу на видео у којем се креатор *Симпсонових* означава као илуминат (*r/atheism* 2016). Видео је скинут са интернета, али овај траг такође указује на проблеме дигиталне нестабилности садржаја на интернету из различитих разлога (цензуре, модерирања, техничких околности итд.). У једном посту се наводи да је лик господина Бернса заснован на Џону Рокфелеру и Џејкобу Ротшилду, да би се затим предвиђања објаснила у контексту масонерије и њуејд схватања карме (*pramanakasha2.0* 2025). У последње време творац *Симпсонових* доводи се у везу и са „Досијеом Епстин”, те се „предвиђања” такође тумаче преко његове повезаности са елитама (*r/conspiracy* 2022).

¹² Један текст на сајту „Истиномер” посвећен епизоди *Симпсонових* објављен је у рубрици „Виралне манипулације” (*istinomer* 2023).

када се та промена (која би била „необична” или неприхватљива) догоди, она буде једноставније и брже нормализована у друштву, с обзиром на то да је већ виђена у медијима. У овом садржају је посебно интересно и то што аутор критикује наратив да *Симпсонови* предвиђају будућност, позивајући се на претходно поменуте аргументе, али само у домену наслова који сугерише 2024. годину. На инстаграм профилу „kulturnastranica” окачен је садржај – фотографија са сликом подморнице Титан и „скриншотом” из епизоде у којој се појављује наводни предиктивни садржај са коментаром – „Da li su Simpsonovi ponovo predvideli budućnost?” (kulturnastranica 2023a) У опису поста се наводи:

Već je poznato da je kulturna crtana serija predvidela neke neverovatne događaje, a najnoviji može biti vezan sa nestankom podmornice „Titan” i njenih pet članova posade, kojoj se gubi svaki trag samo jedan sat i 45 minuta nakon zaronjavanja u nedelju ujutru oko 700 milja jugoistočno od Sent Džounsa, Njufaundlend, na svom putu ka olupini čuvenog Titanika. Sličan scenario se dogodio u desetoj epizodi, 17. sezone, koja je emitovana 2006. godine kada su se Homer i Mejson Ferbanks uputila ka nestalom brodu „Piso Mojade”. Slučajnost ili ne, sami procenite! (Исто)

На истој страници наредна објава се надовезује на ову, где аутори истичу да се много пратилаца јавило са жељом да виде споменућу епизоду серијала (kulturnastranica 2023b).

Слика 1. „Симпсонови су предвидели имплозију подморнице Титан”
Извор: Instagram (kulturnastranica 2023a, kulturnastranica 2023b) 30. 9. 2025.

2. Мим „И ово су предвидели” настаје на следећи начин: слика + формула = мимификација садржаја потеклих из извора. Ова тенденција указује на то да је наратив о предвиђању будућности у *Симпсоновима* постао довољно препознатљив у заједници и да се креира и рекреира уз

имплицитно познавање подтекста. Долази до сублимације садржаја, а значење и импликације се задржавају. Међутим, у већини случајева није реч о скриншотовима правих сцена из серије, већ о „симпсонизацији” стварних догађаја кроз ВИ апликације са циљем представљања садржаја као профетског наратива, уз навођење наводних епизода у којима је садржај емитован (нпр. loona.loo 2025; Kuzović 2025). Иако се са развојем вештачке интелигенције овакви садржаји јављају на глобалном нивоу (в. нпр. novevesti_udarnevesti 2025), овде је интересантно нагласити експанзију мимова оваквог типа тематски повезаних са актуелним политичким протестима и политичком кризом. Те се на мрежама појављују шаљиви мимови који „симпсонизирају” концерт Јелене Карлеуше у Лозници (loona.loo 2025), представника студената 2.0 (Dragaš 2025), континуирани прелазак грађана на протестима на пешачким прелазима (zutaminutaue 2025), преноћиште студентата на стадиону у Инђији (gothamovci 2025), „кобре” у Новом Саду (Kuzović 2025) итд.

Слика 2. Симпсонизација стварних догађаја
Извори: Instagram (gothamovci 2025, zutaminutaue 2025) (12. 1. 2026)

Постоји више различитих праваца у којима се ова појава може тумачити, од којих можемо навести неке од могућности:

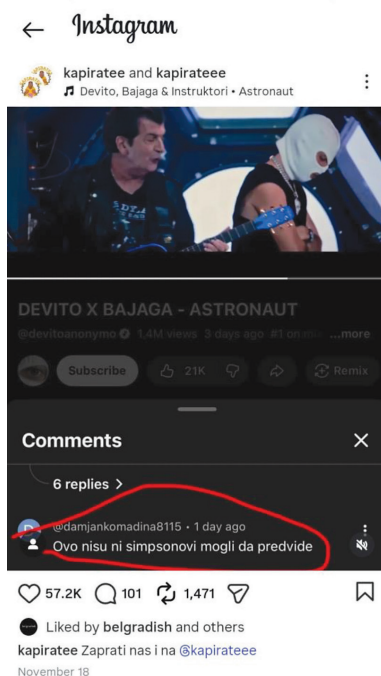
– Манипулација дигиталним садржајима једна је од најочигледнијих, с обзиром на то да развојем нових технологија долази до олакшавања техничке изводљивости и пролиферације оваквих садржаја из различитих разлога – забаве, „троловања”, тражења пажње, прикупљања лајкова, контролисања наратива, финансијске користи, жеље за управљањем моћи.

– Претварање стварних догађаја у анимиране мимове може индиковати сатиру кроз банализацију. Изрази попут „смешан као цртани филм” упућују на то да се оно што се изједначава с анимираним садржајем често доживљава као наивно и карикирано. У таквом контексту може се посматрати и мимификација кроз анимацију у стилу *Симпсонових*, која догађаје карактерише као карикиране, надреалне и апсурдне, као сцене из ове познате серије, док мим „Ово ни *Симпсонови* нису могли да предвиде”¹³ указује на још виши степен апсурда (studenti_sumadija 2025). Чињеница да се могу делити и садржаји према којима корисници гаје симпатије може се тумачити као пародија на раширени наратив о предвиђању будућности, а не пародија конкретног догађаја. Нису све теме политичког карактера. На пример, на инстаграм страници „karpatee” у виду фотографије је приказан садржај – „скриншот” Јутјуб странице музичара Девиџа на коме се налазе Бајага и Девиџо у музичком споту њиховог дуета. Истакнути коментар на Јутјуб страници (који је маркиран на Инстаграм посту) „Ovo ni simpsonovi nisu mogli da predvide” (karpatee 2025), недвосмислено алудира на поменућу апсурдност овакве „комбинације” (имамо ли у виду жанровске и друге разлике између ова два извођача).

– Брисање граница између фикције и стварности помиње се обично као једна од главних одлика трансхуманизма. У контексту фолклористичких студија, имајући у виду да је реч о стварању садржаја путем вештачке интелигенције, овде се може у значајнијој мери укључити и концепт постхуманог фолклора Тока Томпсона [Tok Thompson]. Главна премиса ове теорије јесте да савремени дигитални наративи представљају ширу комуникацијску праксу у којој учествују и нематеријални, технолошки, алгоритамски и нељудски актери, односно – „Постхуманистички приступи подразумевају студије о киборзима, студије о вештачкој интелигенцији, студије о људско-животињском континууму, епистемолошке и феноменолошке студије по питањима која се тичу идентитета, агенсности и радње” (Thompson 2019: 12). Проширена стварност, дигитални идентитети, синтетички садржаји доводе до новог разумевања стварности, те епистемолошка питања постају примарна у односу на онтолошка, што утиче и на фолклористичко схватање до скоро стабилних категорија: „Увођење вештачке интелигенције проблематизује наше издвојене категорије фолклора и фолклорних група. Како људи све више ступају у интеракцију са вештачком интелигенцијом,

○○○○○○

¹³ Израз се толико одомаћио да је постао део најпознатијег српског онлајн речника жаргона и сленга *Вукајлија*: Вуцо 2024.

Слика 3. Музичка колаборација Девита и Бајаге
Извор: kapiratee 2025 (30. 11. 2025)

фолклористи морају поставити питање тога у којем је степену вештачка интелигенција део нашег социјалног и културног света?” (Исто: 131).

– Креирање и ширење садржаја може се схватити као одлика дигиталног фолклора. Ови садржаји се једнако деле и не доводи се у питање њихов извор нити њихова аутентичност, показују карактеристике рекреирања, надградње, ремикса, варијантности итд. (Banić Grubišić 2024).

Мимификација мултимедијалног садржаја подразумева процес у којем одређене визуелне и наративне јединице постају културно препознатљиве, шаблонизоване и емотивно резонантне у оквиру дигиталне културе. Са друге стране, рецепција и рекреација овог наратива у српском културном простору открива специфичне начине на које колектив интерпретира стварност – кроз хумор, иронију, али и дубоко укоренење обрасце веровања у скривене истине. Студије су показале да миметички садржаји подстиичу не само ширење садржаја (Varis 2019) већ и кохезију групе у конспиративним онлајн заједницама (Godwin et al 2025: 2). За разлику од профетског наратива и теорије завере, које су евидентирани у дужем временском периоду, распрострањене су широм света и настављају да се одржавају, мимови се јављају као хумористични одговор на конкретну друштвену ситуацију,

својеврсна пародија на конспиративни наратив и имају локални карактер. Дакле, у овој развојној тенденцији тврдња да су *Симпсонови* нешто „предвидели” најчешће није дословна, већ може служити као иронично интониран коментар на предвидивост политичког и друштвеног хаоса, посебно у кризним ситуацијама, као што је тренутна политичка криза.¹⁴

Коментари на друштвеним мрежама и на порталима, који, како смо поменуле, одржавају наратив, али га и рекреирају, групишу се у неколико праваца. С једне стране, ту су они правци који делују као да верују у аутентичност наратива или изражавају дивљење/одушевљење/забринутост због њега – „Verovali ili ne, ja se bojim da gledam Simsonove. Godinama ne gledam. Uvek imam neki loš predosećaj. Smejte se koliko hoćete, ali tu ima nesto negativno...” (kulturnastranica 2023a) или „Ovaj Simpson ne maši teška sekta istinita u crtanom filmu! Sta su sve pogodili tvrdim da su najaci na svetu! Za Kobija kako su napravili pa za Trampa sve živo ne maše!” (IDIOKRATIJA 2024).

Са друге стране, ту су коментари који се уклапају у теорију завере у којој будућност бива пласирана од стране оних који је креирају – „Baba Vanga nije bila vidovnjak a što se Simpsona tiče ja pretpostavlja da to netko na mala vrata u ljudsku podsvijest priprema ljude za plan koji je skrojio” (Исто) или „Не постоје предвиђања већ само најави програма тј, плана одређених како земаљских тако и ванземаљских групација” (Исто).

У неким коментарима појављују се елементи демонолошких предања или савременог градског фолклора:

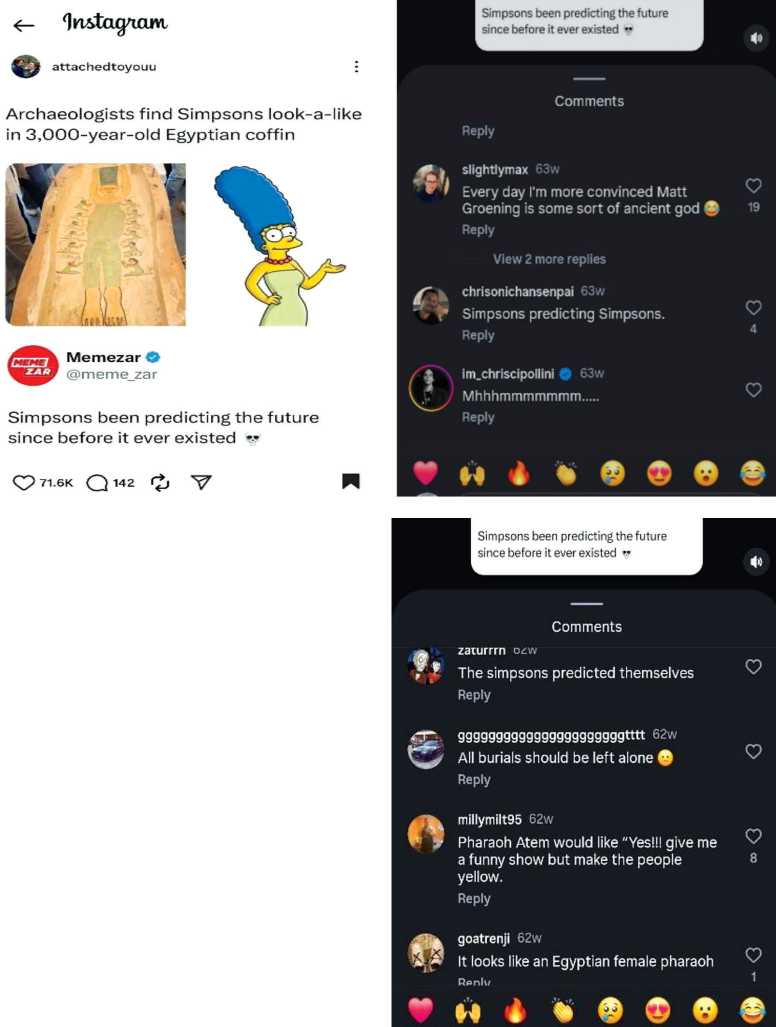
Zanimljivo je da su moji rođjaci videli upravo vanzemaljce, ženu sa kosom na gore bas kao Mardz. Da naglasim da je to stari bračni par, koji nije gledao ni gmfilmove ni Simsonove. To su bili ljudi koji gledaju Dnevnik i idu na spavanje. Živeli su u Ivanjici blizu mojih roditelja, a imali su zemlju na selu. Išli su često zbog malina koje su uzgajali na selu. Jedne noći su se vraćali i prvo ih je zablesnula prejaka svetlost, kako su pričali, ni sami ne znaju kako su prošli kroz nju. A onda se pojavila ta žena. Zaustavili su auto, preplasceni, ukočeni od straha. Ona je prisla, pogledala ih i vratila se. Rekli su na nije normalno hodala, vec poput kengura doskakutala. Nisu na žalost više na ovom svetu. (Исто)

Издавајају се и коментари шалљивог типа. На инстаграм страници „attachedtoyouu” објављен је мим са сликом саркофага старог 3000 година на коме је лик сличан Марџ Симпсон и аутоироничним текстом „Simpsons been predicting the future since before it ever existed” (2024). Имајући у виду

◇◇◇◇◇◇◇◇

¹⁴ Слично је примећено и у фолклору везаном за ковид: „У финалној фази првог таласа вируса корона, мимови и модерне легенде се углавном тичу жеље за слободом, цензуре и репресије медија и влада” (Meder 2021: 149).

хумористичан тон поста, коментари су истог карактера – творцима серије се приписује поседовање машине за путовање кроз време или божанских способности – „Every day I’m more convinced Matt Groening is some sort of ancient god 😊” / „Simpsons predicting Simpsons” / „How does it feel for the Simpsons to be the ones predicted for once” (Исто).

Слика 4. Симпсонови су предвидели сами себе
Извор: attachedtoyou 2024 (30. 9. 2025)

Имајући у виду да су мимови културне јединице које рефлектују друштвени поглед на свет на емотивно резонантан начин (Shifman 2014: 4), занимљиво је да је наратив о способности *Симпсонових* да предвиђају

будућност управо такав – друштвено и културолошки резонантан. Иако се у наративима о предвиђању будућности у *Симпсоновима* не јавља религиозност, па чак ни веровање у конвенционалном смислу, они се могу разумети као симболичан начин на који савремена популарна култура истражује и представља друштвене, политичке и метафизичке концепте који понекад имају паралеле с (религиозним) питањима предестинираности, уклапајући се на тај начин у оквире шире тенденције, која се може разумети и као последица секуларизације, при чему поп-култура једним делом преузима улогу која је припадала религији, пружајући објашњења за духовна и егзистенцијална питања у савременом свету.

Литература

- Банић Грубишић, Ана. „Савремене легенде, гласине и теорије завере о пандемији ковид-19 у Србији: фолклористичка перспектива”. Бојан Жикић (ур.). *Ковид-19 у Србији '20*. Београд: Филозофски факултет, 2021: 141–156.
- Делић, Лидија. „Снови, пророчанства и измењена стања свести у фолклорним жанровима”. Смиљана Ђорђевић Белић, Немања Радуловић (ур.). *Снови, пророчанства и измењена стања свести у фолклорним жанровима*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2024: 195–236.
- Ђорђевић Белић, Смиљана. „Власински водени бик: фолклорни текст, ритуална пракса и замишљање заједнице”. Мирјана Детелић, Лидија Делић (ур.). *AQUATICA: књижевност, култура*. Београд: Балканолошки институт САНУ, 2013: 103–130.
- Ђорђевић Белић, Смиљана. „Пандемија COVID-19: етиолошко-есхатолошки наратив на примерима из Србије”. Данијела Петковић, Дејан Ајдачић (ур.). *Савремена српска фолклористика XII*. Београд: Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”; Комисија за фолклористику Међународног комитета слависта; Лозница: Центар за културу „Вук Караџић”; Тршић: Научно-образовно културни центар „Вук Караџић”, 2023: 389–414.
- Митровић, Данијела. „Стваралачки процес у теорији формуле и интертекстуалности”. Биљана Сикимић, Бранко Златковић, Марија Думнић Вилотијевић (ур.). *Савремена српска фолклористика IX*. Београд: Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”; Лозница: Центар за културу „Вук Караџић”; Тршић: Научно-образовно културни центар „Вук Караџић”, 2021: 455–470.
- Младеновић Митровић, Марина. „Дигитални живот предања о Лазаревој клетви и селу Топола”. *Језици и културе у времену и простору* 12. Нови Сад: Филозофски факултет, 2026. (у припреми).
- Пешикан-Љуштановић, Љиљана. „’Пошљедње вријеме’ у Библији и песмама из Вукових збирки”. Бошко Сувајџић, Александар Милановић, Драгана Мршевић-Радовић (ур.). *Вук у Тршићу: о Вуку Караџићу на Научном састанку слависта у Вукове дане 1971–2021*. Београд: Филолошки факултет; Лозница: Центар за културу „Вук Караџић”, 2021: 197–205.
- Радуловић, Немања. „Пророчанства и градски фолклор”. Смиљана Ђорђевић Белић, Немања Радуловић (ур.). *Снови, пророчанства и измењена стања свести у фолклорним жанровима*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2024: 151–193.

- Banić Grubišić, Ana. „Koronalar – o folkloru kovid-19 pandemije u Republici Srbiji”. *Anthropologija*, 22/2 (2022): 95–117.
- Banić Grubišić, Ana. *Internet mimovi između folkloru i popularne kulture*. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, Dosije „Studio”, 2023.
- Barkun, M. *A culture of conspiracy: Apocalyptic visions in contemporary America* (2nd ed.). University of California Press, 2013.
- De Wildt, Lars, Stef Aupers. „Participatory conspiracy culture: Believing, doubting and playing with conspiracy theories on Reddit”. *Convergence*, 30/1 (2024): 329–346.
- Diković, Jovana. „Teorije zavere kao alternativni režimi istine i univerzalni socio-kulturni fenomen”. *Etnoantropološki problemi*, 6/2 (2011): 333–348.
- Douglas, K. M. et al. „Understanding Conspiracy Theories”. *Advances in Political Psychology*, 40/1 (2019): 3–35.
- Dyrendal, Asbjørn. „Conspiracy Theory and Religion”. Michael Butter, Peter Knight (eds.). *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*. New York: Routledge, 2020: 371–383.
- Fivecoate, Jesse A., Andrea Kitta (eds.). *Whispers in the Echo Chamber: Folklore and the Role of Conspiracy Theory in Contemporary Society*. University of Wisconsin Press, 2025.
- Frank, Russell. *Newslore. Contemporary Folklore on the Internet*. Jackson: University Press of Mississippi, 2011.
- Fulton, Helen et al. *Narrative and Media*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Godwin, Emily et al. „Internet Memes as Stabilizers of Conspiracy Culture: A Cognitive Anthropological Analysis”. *Social Media + Society*, 11/1 (January 2025): 1–17.
- Hasib, Beinish, Kausar Muhammad Deen. „Unveiling the Future: Exploring Predictions in *The Simpsons* Cartoon through the Lens of Islamic Jurisprudence and its Impact on Global Peace”. *Al-Marjān Research Journal*, 2/2, Jul-Sep (2024): 49– 60.
- Howard, Robert Glenn. „Vernacular Media, Vernacular Belief Locating Christian Fundamentalism in the Vernacular Web”. *Western Folklore*, 68/4 (September 2009): 403–429.
- Kulenović, Nina, Miroslav Popović. „Critical Overview of Basic Theoretical Perspectives on Some Historical Examples of Conspiracy Theories”. *Issues in Ethnology and Anthropology*, n. s., 20/1 (2025): 94–122.
- Meder, Theo. „Online Coping with the First Wave: Covid Humor and Rumor on Dutch Social Media (March – July 2020)”. *Folklore: Electronic Journal of Folklore*, 82 (2021): 135–158.
- Mladenović Mitrović, Marina, Aleksandra Bjelić. „Balkan Parent(s) in Short-form Videos on Social Media”. *Slawistyka. Folklorystyka*, 14 (2025): 138–165.
- Neuwirth, R. J. „The Global Regulation of 'Fake News' in the Time of Oxymora: Facts and Fictions about the Covid-19 Pandemic as Coincidences or Predictive Programming?”. *Int J Semiot Law*, 35 (2022): 831–857.
- Peck, Andrew, Trevor Blank (eds.). *Folklore and Social Media*. Logan: Utah State University Press, 2020.
- Shifman, Limor. *Memes in digital culture*. Massachusetts: The MIT Press, 2014.
- Stajić, Mladen. „Dekonstrukcija profetičkog narativa: Kremansko proroštvo između dva svetska rata”. *Antropologija*, 25/1 (2025): 35–58.
- Thompson, Tok. *Posthuman Folklore*. University Press of Mississippi, 2019.
- Varis, Piia. „Conspiracy theorising online: Memes as a conspiracy theory genre”. *Tilburg Papers in Culture Studies*, 238 (2019): 1–42.

Извори са интернета

- Вуцо, Синиша. „Ово ни Симпсонови нису могли да предвиде”. *Вукајлија*. 2024. <https://vukajlija.com/ovo-ni-simpsonovi-nisu-mogli-da-predvide/752962> (30. 11. 2025).
- Dragaš, Branko. „Simpsonovi ne greše sve se znalo mnogo unapred od sadšnjem dešavanju”. *Facebook post*, 2. 5. 2025. <https://www.facebook.com/branko.dragas/posts/1255102222640485/> (12. 1. 2026)
- loona.loo. „Teorija da su 'Simpsonovi' sve predvideli - dobila je još jednu potvrdu”. *Instagram post*, 16. 8. 2025. https://www.instagram.com/reel/DNaf-_2Mg73/ (12. 1. 2026)
- studenti_sumadija. *Instagram post*, 17. 3. 2025. <https://www.instagram.com/p/DHTN4IUI7r4/%C2%A0/#> (12. 1. 2026)
- gothamovci. „Nego kako”. *Instagram post*, 31. 1. 2025. <https://www.instagram.com/p/DFfK5E0t6PF/> (12. 1. 2026)
- zutaminutaue. *Instagram post*, 2. 7. 2025. <https://www.instagram.com/p/DLnPIB2NIAQ/> (12. 1. 2026)
- Kuzović, Duško. „GORE: Simpsonovi, sezona 37, epizoda 8 / DOLE: 'Kobre' 12.08.2025. 'razbijaju' protivnike Šešelja”. *X post*, 16. 8. 2025. <https://x.com/DuskoKuzovic/status/1956613756647063954> (12. 1. 2026)
- attachedtoyoo. *Instagram post*, 2024. <https://www.instagram.com/p/DA0qKOjIWMv/> (30. 9. 2025).
- Bloom, Mike, Kimberly Nordyke. „The Simpsons': 34 Times the Fox Comedy Successfully Predicted the Future”. *The Hollywood Reporter*, 24. 8. 2024. <https://www.hollywoodreporter.com/tv/tv-news/simpsons-future-predictions-accurate-1140775/> (30. 11. 2025)
- Chalk, Will. „Simpsons predictions that could still come true”. *BBC*, 15. 12. 2017. <https://www.bbc.com/news/newsbeat-42365481> (30. 9. 2025).
- Garvan, Šinejd. „Simpsonovi: Kako su autori serije predvideli budućnost.” *BBC News na srpskom*. 19. 7 2019. <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-49042893> (30. 11. 2025).
- Gault, Matthew. „Jedino što su 'Simpsonovi' predvideli je to koliko smo glupi.” *VICE*, 20. 8. 2020. <https://www.vice.com/sr/article/jedino-sto-su-simpsonovi-predvideli-je-to-koliko-smo-glupi/> (30. 11. 2025).
- „List of South Park Predictions”. *South Park Public Library*. n. d. https://southpark.fandom.com/wiki/List_of_South_Park_Predictions (30. 11. 2025).
- „Top-lista Nadrealista: Proročanstva”. *Luftika*. 15. 5. 2021. <https://luftika.rs/top-lista-nadrealista-prorocanstva/> (30. 11. 2025).
- IDIOKRATIJA. „Predvidjanja SIMPSONOVA Za 2024 Godinu”. *Youtube*, 2024 <https://www.youtube.com/watch?v=de-xTNIgtLE> (25. 9. 2025).
- kapiiratee. *Instagram post*, 2025. https://www.instagram.com/p/DRMqi_4DG_2/?igsh=MxNhNmhxYWdlNXljYQ%3D%3D (30. 11. 2025).
- kulturnastranica. „Da li su Simpsonovi ponovo predvideli budućnost?”. *Instagram post*, 2023b <https://www.instagram.com/p/Ct1smU6LIIB/> (30. 9. 2025).
- kulturnastranica. „Već je poznato da je kulturna crtana serija predvidela neke neverovatne događaje”. *Instagram post*, 2023a. <https://www.instagram.com/p/CtzDqOosZt/> (30. 9. 2025).
- novevesti_udarnevesti. „Na društvenim mrežama ponovo buktu rasprava”. *Instagram post*, 2025. <https://www.instagram.com/p/DMWBNoisb4A/> (30. 11. 2025).
- pramanakasha2.0. „The hard truth: The SimpsonZ was a full fledged PUBLIC KARMA LAUNDERING MACHINE”. *Instagram post*, 2025. <https://www.instagram.com/p/DRquZA1jOjH/?igsh=eXZneWt1cmZtbTBh> (30. 11. 2025).

- r/atheism. „Christian YouTuber screams that Matt Groening (Simpsons creator) is a Satanist, Illuminati member”. *Reddit*. 18. 7. 2016. https://www.reddit.com/r/atheism/comments/4thmel/christian_youtuber_screams_that_matt_groening/ (30. 11. 2025).
- r/conspiracy. „Matt Groening flew on Epstein’s plane, most likely to his island. Now you know why the Simpsons is so good at ‘predicting’ the future! He’s hooked-in with the elite”. *Reddit*. 3. 8. 2022. https://www.reddit.com/r/conspiracy/comments/wf9m8m/matt_groening_flew_on_epsteins_plane_most_likely/ (12. 1. 2026).
- Wikipedia. „The Simpsons future predictions”. [poslednja izmena 30. 9. 2025.], https://en.wikipedia.org/wiki/The_Simpsons_future_predictions. (30. 11. 2025).

Marina Mladenović Mitrović
Aleksandra Bjelić

THE SIMPSONS PREDICT THE FUTURE—FROM PROPHETIC NARRATIVE TO CONSPIRACY THEORY AND COUNTER-NARRATIVE

Summary

The Simpsons is an American animated comedy series in which the Western culture and contemporary society are viewed through the prism of satire and absurdity. Given that it is the longest-running series on the American television (1989–), it has made a great impact on the formation of global social attitudes and ways the audience perceives the world. The narrative about *The Simpsons*’ ability to predict the future—spurred on by the content of individual episodes and close to the Internet folklore—stands out as an interesting viral phenomenon. Many contemporary events (e.g., Trump being elected as the US President, the implosion of the Titan submersible, and even the current political situation in Serbia) are recognized in previously broadcast episodes by the media, both foreign and domestic, as well as by popular pages on social networks. This paper analyzes digital content about the given phenomenon from a folkloristic perspective, with a special focus on user comments on social networks and various portals which create and distribute this content. The prophecies from the media discourse and popular culture are moving into the domain of conspiracy theory, creating a contemporary vernacular. Thus, the interpretation of this phenomenon through the prism of users/consumers is shifting from predicting the future towards a narrative about the instrumentalization and management of future events or towards exposing the prophetic narrative as „superstition.” The last phase in the development of the narrative is viewed through the process of creating memes in response to current social events.

Keywords: *The Simpsons*, prophetic narrative, apocalyptic narrative, transmedia narrative, conspiracy theory, digital folklore, newslore, folklore in the media, artificial intelligence.